

CARMEN DE
 LAVDE BONARVM AR-
 TIVM, ET DE DIGNITATE VITAE
 SCHOLASTICAE, INTERTEXTA GRATV-
 LATI^E N A D VENERANDOS, VIRTUTE ET
 eruditione præstantes Viros, quibus ad
 xxviii. Ianuarij diem summus
 in Artium facultate gradus
 decernebatur.

Autore
 Iohanne Vogelio
 Dresdensem.
 E

LIPSIÆ

IOHANNES RHAMBA EXCVDEBAT
 POST VIRGINIS PARTVM
 ANNO

M. D. LXIII.

Ante breui uestro quam carmine grater honori,
Sit mihi fas solidæ, iuuenes, inquirere laudis,
Cur merito nitidum tollamini ad æthera, fontes.
Post ea, si placitum est, quam uita Scholastica cunctis
Ordinibus præstet, fragili meditatus auena
Adijciam. Hæc tenui liceat percurrere uersu.

Aonij præses fontis, seu lucida Deli
Templa colis, seu te Cynthi fastigia montis,
Seu quæcumq; tenet tellus, seu fidus Olympi:
Huc age, te placidum Phyliræis sedibus infer,
Infer, & optatus puerilibus annue uotis,
Hucq; nouem tecum pro consuetudine Musas,
Tum quos prisca duces doctrinæ cunq; uetustas
Agnouit, tibi sacra dies illisq; refulget.
Dum precor hæc, tacite uellit mihi Cynthius aurem,
Et paucis hodie memorandum uersibus offert,
Vnde sit ingenuis decus artibus, unde uel ortus.

Rumor Atlantiaden Iouis esse ab origine cretum
Afferit, Aegypti quem propter flumina Nymphæ
Lactis ope & molli tenerum pauere farina.
Ille puer primis ubi uix adoleuerat annis,
Vafricies sese diuinaq; semina mentis
Indicio exeruere suo, dum arcana sagaci
Pectore scrutatus, mortali infanda recludit.
Interdumq; Deas, multarum callidus artium,
Ludit, & ipse dolos deceptaq; numina ridet.
Mox ad magnarum sese molimina rerum
Arduus accingit, nec tum puerilia tractat,
Sed quæ posteritas miretur, & omnibus æui
Prædicet, autoris nomen uenerata, diebus.
Res patet exemplo. Cui non uenerabile terræ,
Cuiue parum notum testudinis arbitrer esse.

006.11.3914

Nomen:

Nomen? in humenti quam natus Pleiade ripa
Inuentam (effusas postquam contraxerat undas,
Pacatoq; iterum currebat flumine Nilus)
Sustulit, & curuo medium quatit indice, dulces
Et notat aure sonos, mox inter brachia uersat,
Et caput & collum digitis attrectat eburnis,
Turgentemq; suo lateri Deus applicat aluum.
Forma sonusq; placent, iam callidus inuenit usum,
Septenarasz; suo intendit discriminē chordas.
Nec mora, dispositos intorquet pollice neruos,
Hocq; sibi inuento latus placet, ordine fila
Quæq; legit, molles saliunt ad carmina nymphæ,
Ingeniumq; sui secum admirantur alumni.
Mox & opus superi laudant, ipsumq; benigno
Autorem uultu, & multa pietate tuentur.
Ipse sed ante alios Phœbus (cui carmina curæ)
Suspicit, & pueri ingenium amplexatur & artem.
Tradit habere chelyn Phœbo Caducifer, ille
Post hominum generi (ne seuis undiq; curis
Sollicitum, & multa fessum anxietate periret)
Consulit, & duris præstans solatia rebus,
Orpheus Mercurij Thracem testudine donat.
Ille fides numero cumulat, septemq; duabus
Auget, & impulsis modulatus carmina neruis,
Se scopulos & saxa uidet siluasq; sequentes.
Hunc ubi fata uirum rapuerunt, tertius illam
Muscus tenuit, patria qui insignis ab arte
Diuina rigidas mulgit dulcedine mentes.
In Lesbon multi latam post Orpheus credunt,
Terpandriq; manu Nilotica regna petentis,
Memphiticis iterum importatam sedibus esse.
Linigeri hic alio uenerantur ab orbe relatam

Laude sacerdotes multa, & qua dulce Deorum
Munus in æternum merito celebretur honore,
Instituere diem, & solennis gaudia festi.
Hunc aliæ ritum gentes moremque; secutæ
Mercurij coluere chelyn, quam post ea Musæ
Stellanti illatam iusserunt fidus Olympo
Engonasin iuxta iubar & diffundere flamas.

Hæc lyra tot populis celebratum nomen & annis,
Quid uelit, attenta iuuenes cognoscite mente.
Vnde hominum generi doctrina, scientia, uirtus
Contigerit, nobis ea quisue inseuerit autor
Semina, iucunda spectandum fabula nube
Præbet, & indignos à se sine fruge remittit:
Dum remouere oculis tenebras, & nubila dictis
Nulla ex parte queant cæcæ caligine mentes.

Esse Iouis sobolem perhibent, qui semina cælo
Dicit, & excellens diuinis gnauus ad artes
Applicat ingenium: studij qui plenus amore
Laudatum uirtutis iter uestigat & arcem,
Cuius in introitu labor & patientia primis
Custodes foribus uigilant, aditumque; tuentur.

At lyra de tereti testudine facta, patentem
Non falsa nobis pingit sub imagine mundum,
Quem lustrare decet, quem mente oculisque; tueri,
Autoremque; Deum ex operis cognoscere mole.

Septenas numero chordas dixere tot artes,
Per quas tantarum liceat deprendere rerum
Noticiam, & teneræ deprensam infigerè menti.
His totidem præsunt Musæ, quibus ipse notatur
Cognitionis amor, primæua ab origine menti
Institus humanæ, duce quo licet abdita, sensu
Venati, tandem doctrinæ inuadimus arcem.

Enlyra cœlesti concessum munere donum,
Quæ sparsos populos ab agris collegit in urbes.
Edocuitq; rudes animos & pectora mulxit.
Sed fortasse roges, cur Clio Calliopeq;
Figmenti solers non enumerauerit autor?
Nempe pari cunctas artes ditione tueruntur,
Inq; omnes quid iuris habent: sed carmina uatum
Calliope curat, iucunda poëmatis autor.
Historiam Clio confert, æuoq; sequenti
Consulit, & prisci transcribit temporis acta.

Partim uerborum, rerum esse scientia partim
Dicitur, hoc septem lustrabimus ordine chordas.
Grammaticæ primus locus est: ne cætera dicam,
Cernite quos usus uel littera quælibet artis
Afferat, æternum si quid commiseris illi,
Conseruat, memoremq; facit, quoq; uel anno,
Vel seculo relegas. Sic post tot lustra recentis
Nota manet nobis forma & præstantia mundi.
Sic scimus, nostri fuerit quis sanguinis autor,
Ut diuina leues uiolarint iura parentes.
Cuius ope & ductu redeat mortalibus æuum
Conuersis felix: qui ducat ad æthera callis.

Proxima succedit Dialectica, luxq; iubarq;
Ingenij quo se uires effundere possint.
Artibus hæc cunctis famulatur, & inuia pandit
Oppositas rumpens moles, per aperta sequentem
Dicit in arua comes, neue erres, undiq; sepem
Obijcit, & certo concludit limite campum.
Nec pater Oceanus, qui tot uehit æquore merces,
Tot gemmas affert extremo Oriente petitas,
Tam iuuat humanæ diuæ commercia uitæ,

Ad reliquias quantum Dialectica commodat artes,
Hac quicunq; caret, cæcus, rationis egenus,
Ductorisq; expers per deuia rura uagatur.
Hæc quasi Delphorum gladius, penitissima mentis
Inreditur nostræ, sensusq; et pectora stringit.
Sed nunquam tacita promittit commoda fronte,
Quæ modulo largo mensuraq; ubere præstat,
Cum penitus firmis animo radicibus hæsit.

Rhetorice accedit comes, illi gloria uocis,
Quæq; auditores moueat, facundia curæ est.
Hæc ea quod paucis retulit, diffundit et ornat,
Et totas lingue dicendi laxat habenas.

Tres artes Logicæ totidem testudine chordas
Constituunt, totidem Musarum nomine sacras.
Prima Polymneiam ueneratur, nempe quod altæ
Infigat menti, memoriq; in pectore seruet,
In chartas quicquid retulit, scripsitq; libellis.
Præsidio Euterpes Dialectica digna uidetur,
Nempe quod immensa feruere cupidine rerum
Consuerint illi, quibus alma scientia cordi est.
Tertia Melpomenes operam sibi uendicat, illa
Namq; forum eloquio mulcet, delectat et ornat.
Hactenus in uerbis positas perstrinximus artes,
Quam rudibus licuit pro nostra ætate Camœnus.

Nunc mihi Terpsichore uelis maioribus ire
Alma dabis: rerum nunc ampla scientia chordis
Quatuor includenda uenit: tibi primus in illa
Attribuetur honos serie: tibi pondera cordi,
Cura tua est numeri, tibi debitus ordo probatur,
Ordinis et numeri præses facilisq; magistra:
Te duce uela dabo atq; ignotis carbasa uentis.

Inſita

Insita sunt homini diuinæ semina mentis,
Falsa nec esse Dei genus hoc perhibetur imago,
Ordinis id ratio, numeriq; scientia uerum
Intellecta probat: Quia quò diuinior auræ
Particulam quis mente gerit, felicius ille,
Vt numeros, alias quoq; tractat idoneus artes.
Hinc est quod pueris numerorum elementa putauit
Addiscenda Plato primum: Quia semina campus
Apta sibi, largo sub messem fœnore reddit,
Non secus ingenium, quo dux natura uocabit,
Promtius insequitur, dein non aliena recusat
Semina, iam proprijs excultum, admittere, donis.
Et, Neocles caussas cum forte rogaret eundem:
Conueniens homini cur sit sapientia soli?
Respondisse ferunt: Numeri quod calleat artem.
Hinc Samius sensu doctor latatus eodem,
In numeris Sophiæ deposta exordia dixit.
Si quis et in numeris quæ sint arcana recludat,
Et sortes retegat, nec non ænigmata soluat:
Ille mihi Lybiæ citius memorabit arenas,
Quotquot et Ionio tollantur in æquore fluctus.
Idem Aemi citius frondes, fornacibus Aethnæ
Narrabit prima emissas ab origine flamas,
Omnia qui uersu bona commemorare laborat.
Tam superat media reliquas testudine chordas.

Proxima mensuræ ratio est, qua machina cœli
Tota, sed et uastus radio describitur orbis.
Qua loca, qua positas uelut extra sidera gentes,
Rumore et sola disiuncti agnoscimus arte.
Non opera excutiam, non pulcras dicere moles,
Quæ se sponte mouent, locus est: his blanda Thalia
Concedes aliud magis apto tempore carmen.

Namq; Geometricis quod floreat undiq; donis
Vita, tuum est munus, tibiq; hæc accepta feruntur.
Chordula blanda sonis, decus ingens chordula uitæ.

Musica nunc superest, qua quid iucundius orbi
Contigit, humani seu spectes gutturis artem,
Organa seu manibus pedibusq; impulsa, uel ore
Inflatas trepidante tubas, uel quicquid in illo
Est generis numero, Diuinum Musica donum,
Solamen miseris, curas fletusq; repellit,
Læticiam inducit, penetrat præcordia motu,
Intima corda quatit, uersat, stimulosq; ministrat.
Hæc est, quæ superos cœlo deducit ab alto,
Conciliatq; homines concordi pace ligandos.
Plura quid? hac Erato toti facit orgia mundo,
Tympanaq; impellit, lætasq; ad sidera uoces
Tollere securos adigit, cantusq; sub auras
Mittere, nec grauibus nimium pallescere curis.

Astrorum nobis ueneranda scientia restat,
Quæ superas ingressa domos, arcana recludit
Fata homini, spaciumq; ampli perlustrat Olympi.
Hac uitæ, mores, taciti & penetralia cordis
Discimus, hac fortis ratio lethiq; patescit.
Hac Solis Lunæq; uias agnoscimus arte,
Errantesq; alias curuato limite stellas.
Hac pluuias scimus tempestatesq; serenas,
Hæc uentos nobis longe prædicti & imbræ.
Edocet hæc anni spacium, disternat illum,
In partesq; secat: quo quid magis utile uitæ
Uranie poterat superis e sedibus orbi
Afferre? illius sunt cognita tempora munus,
Illa rudes animos cœlestibus intulit oris,
Arcaniq; dedit caussas prædiscere fati.

Quid

Quid fidibus septem notet ingeniosa uetus fas,
Iam puto perspectum notumq; quibuslibet esse.
Ad uos deuenio iuuenes, quibus integer æui
Sanguis, & æthereæ felicia semina mentis
Huc tribuere uiam: uobis testudo fidesq;
Mercurij peperere decus, constantia laudem
Auxit, & expositos manifesta in luce sequendum
Exemplum statuit reliquis. Sed numina cœlo
Huc delapsa uiden Phœbum mitesq; sorores,
Palladaq; & Maia genitum: tu prime N E A N D E R
Excipe pacata gratantis munera Phœbi
Fronte, audiq; libens tibi talia uerba loquentem:
Docte cliens, numero iam non indigne meorum,
Quem labor in studijs, quem nulla angustia fregit,
Quin, quod ad auspicium cœpissè tendere nostrum,
Progredereris iter: solamen molle doloris
Accipe decretos titulos: ea gloria seclis
Perpetuis durat, uiuitq; à funere uirtus.

Conticuit, stabat uicinus S C H E N C K I V S illi,
Compellat tali quem mox Caducifer ore:
Te quoq; talis honor decet, hæc tibi gloria iure
Care datur iuuenis: quod iam facis, acriter urge,
Volue reuolue manu cœlestis dogmata uerbi.
Sic te B O R N E R O cognatum laude minores
Extollant simili, quantum hæc Academia fati
Defuncto tribuit, nomenq; extendit in æuum.

Nulla mora, in medium procedit tertia Pallas,
Atq; his alloquitur S E I D L E R V M candida dictis:
Cognita iam multis, tua se præstantia cœtu
Exerit hoc celebri: iam pleno gloria cornu
Se tibi diffundit, uenientem amplectere diuam.

En schola Roslebij, cuius tolerare labores
Non ullos piguit, tecum lætatur, & Vnster
Cum Nymphis inter glacies tua nomina cantat.

Desit, affatur placidis Polyhymnia uerbis
C R A C O V I V M : tibi digna tuus quoq; præmia sudor
Conciliat, tandemq; decus laudesq; petitæ
Vrgenti obueniunt, nostra dignissime cura,
Tu citharam cantusq; probas, tibi Musica cordi est,
Astrorumq; uagos gestis inquirere cursus.
Sed te iura fori uerboſaq; iurgia poscunt,
Inde tibi maior consurget tempore fama.

Insequitur dictis Euterpe, & talia fando,
S C H R O E D E R O titulum & dignos gratatur honores
Tu quoq; Liuonicis ad Elistri flumina terris
Huc A D R I A N E pedes per scrupera saxa tulisti.
Vt memtem excoleres Phœbea sedulus arte.
Nec te uota tamen ſpesq; inconcessa feſellit.
Quandocunq; domum Deus aut fortuna uocabit,
Redderis patriæ titulis & honoribus auctus.

Post hæc Melpomene S T E N I V M amplexata, frequenti
In cœtu ſic uerba iacit: Mili quanta uoluptas,
Deq; tuo imprimis conſurgant gaudia honore,
Vix animus capere ipſe potest: Sic feruida laudi
Tota tua faueo, quia dignus laude uideris.
Tu Latio ſermone potens, Graiaeq; peritus
Linguæ, iucundis demulces uocibus aures,
Dulcia felici deſpromens carmina uena.

Post hanc Terpsichore non longa silentia rumpens,
L A N D S B E R G I te læta canit, ſicq; ora resoluti:
Et tibi confipcio decretum nomen honore
L A V R E N T I facunde datur: nunc iura fori q;
Arma urge, laudemq; tui æquiparare parentis

Incipe

*Incipe, Fribergi quem curia tota patronum
Agnoſcit, populus magna quem diligit urbe,
Molleq; decrepito ſenium fatumq; precatur.*

*Nec mora, blanda R O S A M dictis instructa Thalia
Accedit breuibus, linguaſq; hoc carmine ſoluit:
Dulce nouenarum decus, & maniſta ſororum
Gloria, dulcis amor noster, iucunda uoluptas,
Perge per incepturn ſtudio procedere calleſ,
Sic te fama tuis uirtutibus æqua ſequetur,
Sicq; tuo diues gaudebit patria honore
Snebergum, Cererisq; ferax & opima metallis.*

*Post Erato paucis V V A L T E R I detinet aures
Vocibus attentas, & ſic pudibunda profatur:
Multæ quidem reliquæ noſtræ attribuere ſorores,
(Nec uero inuideo) ſed non minus eſſe uideris
Laude mea dignus, te multa peritia rerum,
Te pietas, te cana fides exornat & equi
Indubitatus amor: præſta te ciuibus æquum
Quos colit hæc celebri collecta frequentia cœtu.*

*Exin G A S S E R I mores uultumq; modeſtum
Uranie complexa, ſonos bos pectore fudit:
Nec M A R T I N E ſeges tua uanis ſurgit auenis,
Spesue animum fallit: titulosq; gradumq; petebas,
Qui tibi cum multo nunc decernuntur honore:
Sic probitas animi, ſic & doctrina meretur,
Quæ duo conſpicuos faciunt & honoribus aptos,
Et populo caros toti, dignosq; fauore.*

*Vix ubi defierat cœleſtibus aurea flammis
Diua: modis Clio ſic orſa decentibus inſit:
M A T T H E S I caſtris miles fidiſſime noſtris,*

Te doctrina parem reliquis, et honoribus æquum
Esse facit: tibi cura scholæ studiumq; tenelli
Non sine fruge gregis Phyliræa creditur urbe.
Perfer et obdura, maiorem tempora famam
Nempe ferent, titulisq; auctus melioribus ibis.

Vltima Calliope facunda insignis ab arte,
G R E G O R I V M extrema positum statione pererrat
Luminibus tacitis, dein blandis pectora dictis
Mulcet, et in tales os soluit amica loquelas:
Sorte tibi extremus locus est non traditus arte,
Te quoq; Phœbus amat mecum, castæq; sorores
Mollia concedunt facili tibi carmina uersu,
Ergo alijs similes titulos et nomina portas.

Dixerat hæc: uento citius Geticaue sagitta,
Aëris in campos uastum per mane feruntur,
Et sedes repetunt notas, ubi carmina Apollo
Temperat in coetu medius uocalia nutu.
Nuncq; lyram digitis, nunc pectine pulsat eburno,
Nunc citharæ uocem adiungit, cantuq; moratur
Et demulcet aues, sua quotquot in aëra pennis
Corpora librarunt: tam dulcia carmina pangit
Cynthius, Aonidum præses fraterq; Dearum.

Nunc cur uita loco ponenda scholastica primo
Tot sectas inter uideatur, dicere paucis
Aggregiar, sed uela legam, nec laxior ibo.

Principio nobis concedi postulo, Solis
Stellarumq; iubar uitæ esse adeo utile mundo,
Quam genus hoc uitæ, sine quo nec sanctius ullum,
Nec magis acceptum superis, nec dulcius orbi
Inuenies, toto si sp̄ctes nomina mundo,

Magna

*Magna sono, rebus ieunda, expertia ueri,
Maiestate sua quod præ se ferre uidentur.
Quas uero ob cauſas laudandam iure putarim
Hanc uitam, quam uulgas iners uocat ocia, ludos,
Longa ubi futilibus fallantur tempora nugis?
Hæc primum oppositis uerbis ego uerba repellam,
Hicq; parum ſpacij feſſis modicumq; quietis
Concedi, certa iuuenes ratione probabo.*

*Non generi humano diuinius æthere munus
Contigit, augustus quo se faber ille patentis
Mundi, plus animis placida communicet arte,
Quam quod eis ueri iustiq; inseuit amorem,
Quæ bona nota ſcholis tantum ſunt, inde petuntur,
Inde emissa forum moderantur, templa frequentant.
Hæc certe ut promta poſſis cognoscere mente,
Hoc opus hic labor est, nec inertia pectora ſomno,
Sed uigiles decore hoc animi donoq; fruuntur.*

*Quam foret aſt noſtræ nomen miſerabile uitæ,
Si leges nemo, nemo perdiſceret artes,
Nemo diuini ſcrutatus dogmata uerbi,
Fœda ſaginati ſequeretur gaudia uentris.
Si medicis nemo miſceret pocula ſuccis,
Aſtrorum nemo occafus ortusq; notaret.
Cimmerias certe ſatiuſ tolerare tenebras
Eſſet, et æterna uitam traducere nocte,
Quam tantis ſine fine bonis in luce carere.
Sic præclara Dei florebunt dogmata uerbi,
Sic foræ, ſic aulæ uerum iustumq; uidebunt,
Egressi ſubeant ſi munia publica ludis.
Cur opus eſſe ſcholis credam, quare utile uitæ,
Arbitrer hoc hominum genus, hic pauciſſima longo
Ex argumento retuli: nunc eſſe ſacratum*

Acceptum=

Acceptumq; Deo mecum dilecta probabis
Calliope, nostri numen uenerabile cœtus.

Nil adeo superis gratum est, nil sanctius aris
Afferrri tribuiq; potest, quam uera tenellis
Instillare animis, primis ætatis ab annis,
Ut detectati mendacia, iusta sequantur,
Seu tonet unda maris, seu cœlum fulmina spiret,
Atq; omnes in nos uertant sua prælia uenti.
Scilicet hic finis noster, sermonis hic usus,
Ut doceant alios alij, quæ semita cœlo
Eiectos misere, rursum inferat, unde salutis
Pendeat arbitrium nostræ, quis destruat orcum,
Frangat & insidias atq; atri Dæmonis astus.
Tum quibus humanæ sese inconstantia uitæ
Præsidijs, subita fortunæ læsa ruina,
Fulciat, unde graui liceat solatia luctu
Congerere, & multis petere apta remedia curis.
Horum plura scholis, quam regum discimus aulis,
Quam populo memoret facundus in æde sacerdos:
Ergo scholæ templis aulisq; hoc nomine præstant.
His operam quicunq; nauat, placet ille Tonanti
Plus, quam Carmeli qui degit uertice montis,
Plus, quam qui horrendis successit squallidus antris,
Aspectuq; hominum sese subtraxit eremo.
Desudat quicunq; scholis, præstantibus ille
Officijs homines deuincit, & optima uitæ
Commoda suppeditat. Neq; enim qui iurgia soluit
Caußidicus, subito potiore feretur honore,
Quam qui uoce scholas placida, uirgaq; gubernat.
Ipse magistratu caruit, ludoq; resedit
Isocrates, animosq; rudes emollijt arte,
Sicq; Duces patrijs præstantes reddidit oris,

Consilijs

Consilijs qui se proprijs animoq; ferebant.
Doctus Alexandri comitatus castra Philippus,
In uita multos seruauit, uulnera succis
Lota fouens medicis: sed non minor arte Galenus,
Dum monumenta domi corpus collegit in unum,
Consulit æternum mundo, totaq; petatum
Posteritate trahit nomen, quod nulla futuri
Temporis absunit series, illustris in æuum
Fama uiri durat, uiresq; acquirit eundo.
Hac par est ratione bonos & laude moueri,
Ut uita dignos assuecant sumere mores,
Neu segnes iaccant, & ad ocia turpia mente
Appliciti, luxus & noxia castra sequantur.

Restat ut adjiciam, cur iucundissima uita
Vita sit in ludis transacta & dulcibus umbris.
Nempe quod in toto nil sit iucundius orbe
Noticia rerum, que pectora fessa relaxat,
Quæ recreat sensus: augescit at ipsa uoluptas,
Si, quemcunq; uelis, & de qua complacet arte
Compellare queas, neq; sit metuenda repulsa,
Quim uoti compos, quod quæreris, noscere possis.
Hic alij instigant alios, exemplaq; præbent,
Ut similes animus uenari discat honores,
Nec studij parcat noctesq; diesq; labori.
Recte igitur cœtus hos extra, docta uetustas
Non uitam, sed mortis opus tenebrasq; locauit.
Plura forent memoranda quidem, sed contraho uela,
Et uobis, iuuenes, puerilis carmina Musæ
Offero, placato, si non indigna uidentur,
Vos uultu excipite, & posthac quibus undiq; terris
Vixeritis, nostri memores saluiq; ualete.

08.6.11.3914

